

Asia: VN/33155/2021

Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024-2027

1. Ikääntyvien työkyky paranee

Työhyvinvointi ja työn muokkaus

-

Henkilöstön riittävyys

-

Johtamisen kehittäminen

-

Työurien mielekkyys ja osaaminen

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *ikäntyvien työkyky paranee* -sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Ikääntyvien työkyky paranee

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *ikäntyvien työkyky paranee* -osion suosituksiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Ikääntyvien työkyky paranee

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *ikäntyvien työkyky paranee* –osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

2. Iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään

Ennakointi ja ennaltaehkäisevät palvelut

-

Toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukeminen

-

Itsemääräämisoikeus ja omaehtoisuus, toimijuuden tukeminen

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään* –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään:

-

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään:

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään* –osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

3. Osallisuus vapaaehtoistoimintaan kasvaa:

Osallisuus, yhteisöllisyys, aktiivinen kansalaisuus ja vapaaehtoistoiminta

jonkin verran samaa mieltä

Hyvinvointialueet, kunnat ja järjestöt tukevat vapaaehtoistoimintaa ja koordinoivat toimintaa keskenään

jonkin verran samaa mieltä

Järjestöjen vapaaehtoistoiminta

samaa mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi osallisuus vapaaehtoistoimintaan kasvaa –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Opintokeskukset ry kiittää laatusuosituksen valmistelua ja nostaa lausunnossaan esiin muutaman näkökohdan, jotka ovat mielestämme olennaisia jatkovalmistelussa.

3.1.4. Kulttuurihyvinvointi

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ja laaja kulttuurijärjestökenttä toteuttaa kulttuurisen harrastus- ja muun toiminnan kautta osallistujan toimijuutta vahvistavaa työtä. Kulttuuriharrastaminen ja -osallistuminen toteutuu usein paikallisesti yhdistysten ja vapaan sivistystyön oppilaitosten harrastusryhmissä ja koulutuksissa. Opintokeskukset ry painottaa, että maan kattava vapaan sivistystyön oppilaitosverkosto ja järjestökenttä tarjoavat erittäin laajat mahdollisuudet kulttuuriharrastamiseen ja -oppimiseen myös ikääntyneille ihmisille. Opintokeskusten ja järjestöjen merkitys on hyvä tuoda esiin myös laatusuosituksissa kulttuuriharrastamismahdollisuuksien toteuttajina ja kulttuurihyvinvoinnin vahvistajina. Kulttuurin harrastaminen, tekeminen ja kokeminen voivat vahvistaa ikääntyneiden ihmisten kansalaisosallistumista, lisätä sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä antaa väylän vaikuttaa.

Järjestöjen ja opintokeskusten rooli iäkkäiden elinikäisen oppimisen, hyvinvoinnin sekä osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistavina toimijoina on merkittävä. Vapaa sivistystyö ja erityisesti opintokeskukset tukevat vapaaehtoistoiminnassa tarvittavien taitojen oppimista. Kulttuurinen sivistystyö sekä järjestöjen opintokeskusten kanssa yhteistyössä toteuttama opinto- ja harrastustoiminta luo mahdollisuuksia ikääntyneille ihmisille osallisuuteen, hyvinvointiin ja ihmisenä kasvamiseen kulttuurin keinoin – niin kokijana, tekijä kuin oppijana. Kulttuurisella sivistystyöllä vahvistetaan omaehtoista kasvua sekä yhteisöissä toimimisen taitoja ja vaikuttamista. Tätä työtä tehdään laajasti vapaan sivistystyön oppilaitoksissa ja kulttuurijärjestöissä, ja sen merkitys hyvinvoinnin, osallisuuden ja minäpystyvyyden edistämässä sekä vahvistamisessa sekä polarisoitumis- ja eriarvoistumiskehityksessä pysäyttämässä on tärkeää tunnistaa.

3.1.5. Kuntoutus, liikunta ja fyysinen aktiivisuus

Opintokeskusten yhteistyössä lukuisien järjestöjen kanssa toteuttamista koulutuksista 10,9 % on liikunnan ja terveyden teemoista. Vuosittain se tarkoittaa liki 2200 koulutusta ja opintoryhmää sekä 28500 opetustuntia (2022). Opintokeskusten yhteistyössä järjestöjen ja paikallisten yhdistysten kanssa toteuttamat koulutukset tukevat myös iäkkäiden ihmisten liikuntaa, fyysisellä aktiivisuutta sekä näiden kautta edistävät iäkkäiden ihmisten terveyttä ja toimintakykyä.

3.2. Toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukeminen

Opintokeskukset ry painottaa, että ikääntyneiden toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukemisessa tulee muistaa laajasti tukea antavat tahot, ml. vapaan sivistystyön maan kattavat palvelut.

Opintokeskusten itse ja yhteistyössä järjestöjen kanssa toteuttamat koulutukset eri teemoista tukevat ikääntyneiden toimintakykyä ja hyvinvointia ja vaikutukset ovat monipuolisia: kognitiivisia, psykologisia, fyysisiä ja sosiaalisia.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Osallisuus vapaaehtoistoimintaan kasvaa

samaa mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi osallisuus vapaaehtoistoimintaan kasvaa –osion suosituksiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

On keskeistä tunnistaa järjestöjen ja vapaan sivistystyön oppilaitosten rooli ja mahdollisuudet hyvien toiminta- ja yhteistyömallien rakentamisessa. Paikallistasolla toimivat myös valtakunnalliset opintokeskukset, jotka voimavaraistavat ja tukevat yhdistyksiä ja järjestöjä niiden koulutustoiminnassa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvässä toiminnassa on järjestöjen kautta mukana vuosittain puoli miljoonaa vapaaehtoista. Vapaaehtoistoimintaan sijoitetulla yhdellä eurolla saadaan järjestöjen arvion mukaan noin kuusinkertainen tuotos yhtä työtuntia kohti laskettuna, eli osaavien vapaaehtoistojen arvo on hyvin merkittävä. Suosituksissa todetaan myös, että yli 65-vuotiaat ovat aktiivisimmin järjestöjen vapaaehtoistoiminnassa mukana oleva ikäryhmä. Järjestöt ja seurakunnat ovat tärkeitä vapaaehtoistoiminnan kehittäjiä ja toteuttajia. Opintokeskukset ovat usein järjestöjen pedagogisena kumppanina ja tukijana vapaaehtoistoiminnan koulutuksissa.

Vapaaehtoistoiminta on maassamme laajaa, ja sen merkitys hyvinvoinnin lähteenä tunnustetaan yleisesti. Vapaaehtoistoiminnassa mukana oleminen ja vapaaehtoisena toimiminen on itsessään hyvinvointia edistävä tekijä. Laatusuosituksissa ansiokkaasti nostetaan esiin vapaaehtoistoiminnan moninaiset ja laajat hyödyt. Järjestöt kouluttavat yhteistyössä opintokeskusten kanssa laajasti vapaaehtoisia sekä huolehtivat vapaaehtoisten osaamisen kehittämisestä ja tukemisesta. Elinvoimainen ja vahva kansalaisyhteiskunta tarvitsee osaavia vapaaehtoisia, ja järjestöjä tulee tukea jatkossakin vapaaehtoisten innostamisessa, kouluttamisessa ja tukemisessa. Näin vapaaehtoisina toimivat eläkeläiset saavat tarvitsemansa tuen, kuten myös vapaaehtoistoiminnan kautta autetuksi tulevat iäkkäät ihmiset.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Osallisuus vapaaehtoistoimintaan kasvaa

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *osallisuus vapaaehtoistoimintaan kasvaa* –osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

4. Teknologia lisää hyvinvointia

Teknologia iäkkään henkilön toimintakyvyn, hyvinvoinnin, turvallisuuden ja osallisuuden edistäjänä

-

Helppokäyttöisyys, käyttäjäystävällisyys ja eettisyys

-

Kotona-asumista tukeva teknologia

-

Teknologia työntekijöiden tukena

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *teknologia lisää hyvinvointia* –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Teknologia lisää hyvinvointia

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *teknologia lisää hyvinvointia* –osion suosituksiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Teknologia lisää hyvinvointia

jonkin verran samaa mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *teknologia lisää hyvinvointia* -osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Polarisoitumis- ja eriarvoistumiskehityksen katkaisemiseksi ikääntyneille tulee tarjota digitukea ja koulutusta mahdollisimman käyttäjälähtöisesti. Myös iäkkäille suunnattu digitaalisiin ympäristöihin keskittyvä mediakasvatus on tarpeen, ja tätä vapaan sivistystyön oppilaitokset, ml. opintokeskukset, voivat tarjota.

5. Ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin

Ikääntyneiden oman ennakkoinnin ja varautumisen tukeminen

-

Asuntokannan korjaamisen edistäminen ja uustuotannon ratkaisut

-

Ikäystävälliset asuinympäristöt

-

Kuntien ja hyvinvointialueiden rooli on keskeinen

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin* –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin* –osion suosituksiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin*–osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

6. Palvelut toteutetaan kestäväällä tavalla

Palvelut ovat asiakaslähtöisiä

-

Keskitetty neuvonta ja asiakasohjaus

-

Kotiin annettavat palvelut ja kotona-asumisen turvallisuus

-

Ekologisesti kestävä palvelujärjestelmä

-

Tiedolla johtaminen ja laatu

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *palvelut toteutetaan kestäväällä tavalla* –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Palvelut toteutetaan kestäväällä tavalla

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *palvelut toteutetaan kestäväällä tavalla* -osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

7. Skenaariolaskelmat

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *skenaariolaskelmat* –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

8. Laatuindikaattorit

Näin luet indikaattoreita

-

Indikaattorit on jaettu ilmiökoreihin

-

Lakisääteiset iäkkäiden palvelut

-

Toimintakykyä tuetaan

-

Toimijuutta tuetaan

-

Laatuindikaattoreiden valmisteluprosessi

-

Laatuindikaattorien seuranta ja kehittäminen tulevaisuudessa

-

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi *laatuindikaattorit* –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

-

Wevelsiep Anneliina
Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry

Vuorikoski Kukka
Opintokeskukset ry